

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiu, 18 Octombrie 1885.

Grea, de tot grea este pozițiunea noastră, a românilor din regatul ungar.

Cu ghiare de fer ne strânge, fără cruțare elementul dela putere și ne ia încet, dar cu siguranță câte o palmă de pământ de sub picioare.

Cu inima înfrântă de durere stăm și privim la acest sfâșietor tablou și ne întrebăm, desperați în viitorul nostru: până când Doamne anii blăstămului?!

Ear un glas tainic ne răspunde: fiți pe pace, fiți pe pace. Este glasul sentimentului nostru tradițional de ordine, de supunere. Și avem noroc noi cu acest sentiment, de care sunt lipsite cele mai multe popoare ale pământului, un noroc foarte mare. Maghiarii în poziția noastră de de-ce-ori s'ar fi răsvrătit, de de-ce-ori ar fi făcut această țară teatrul răboiului civil.

Noi nu. Noi suferim în tăcere și așteptăm să se îndrepte vremurile, să treacă urgia ceriului de peste capetele noastre.

Ne întrebăm: oare ajunge atât? destul e a privi fără frică în ochii peirei, care ne pustiesce?!

Cu răspunsul, care îl vom da la aceste întrebări, va fi definită totodată și tactica noastră, vor fi marcate punctele principale ale liniei de bătaie, pe care trebuie să întimpinăm vitregitățile timpului.

Este un act de curagiu și multă tărie sufletească a rezista celor mai crude sfâșieri, și această tărie e cu atât mai laudabilă, cu cât ea se manifestă prin o completă passivitate și blândă umilință a celor asupriți.

Noi în cazul de față — aprobăm această tactică națională română și combatem ori ce tendință de reacțiune nesocotită, — nu dintr'altă cauză, dar fiind-că ori ce om cu mintea sănătoasă poate sci, că neamul nostru nici un folos n'ar avea din o astfel de tendință nefericită.

Dar cu o rezervă!

Când dicem că aprobăm tactica noastră tradițională de subordonare legală, tot în același timp cerem ceva dela națiunea română și în special dela inteligența ei, care i conduce destinele.

Și acest ceva, ne luăm voiă a' l' numi zel și trezvie.

Nu fără cuvânt le cerem aceste. Căci ne doare inima, când vedem în multe părți locuite de români o indolență vrednică de deplâns, care ne sleiesce și puținele noastre forțe.

Avem în vedere numai două casuri, cari credem că ne scusă pe deplin, când ne plângem de indolența inteligenții române din unele ținuturi, cari sunt tocmai cele mai espuse loviturilor dușmane.

Astă vară s'a plăns organul Asociațiunei transilvane, că pe lângă toate ostenelele cele multe, comitetul central al acestei asociațiuni, nici acum după esistența sa de un pătrariu de secul n'a putut să organizeze cele 22 despărțăminte, din cauza indolenței unor ținuturi bătute de toți sfinții.

În zilele trecute ne sosese un apel dela Arad, în care se spune că la 1861 s'a înființat acolo o asociațiune națională de cultură, și că ea stagnează dela 1870 încoace, adecă 15 ani de zile.

Aceasta este ce ne pune pe gânduri și ne face să fim foarte îngrijați de cel mai apropiat viitoriu al nostru.

Asta înseamnă a lăsa poporul în voia sorții și a întâmplărilor, care trebuie să aibă de cel mai aproape rezultat înstrăinarea lui totală dela aceia, pre cari i-a crescut el din sudoarea feței sale, din sărăcia sa, cu atâta trudă și îngrijire.

Ear noi avem cea mai mare lipsă de încrederea nefericitului popor, pre care îl calcă în picioare și îl nendreptătesce începând dela solgăbirău până la cel din urmă impiecat al statului tot străinul. Ne-am pierdut încrederea poporului, — am devenit un capital mort, o sarcină periculoasă pentru el, care îl lipsim de spriginul moral, fără de care nu poate să existe.

Căci poporul puțin poate face pentru sine. Scutul seu de apărare trebuie să fie în inteligență.

Zel și trezvie, aceste ne lipsesc în multe locuri; de aceste avem lipsă pretutindena, ca să putem rezista.

Și 'n punctul acesta, așa credem noi, că neprețuit serviciu ne fac nouă maghiarii cu ținuta lor, ce o observă față de naționalități și în special față de noi. Căci cu cât ne vor lua ei mai cu răul, cu atât trebuie să se nască necesitatea de a ne reculege și de a ne strânge rëndurile noastre, adecă cu alte cuvinte, a face ceea ce fac ei.

În punctul acesta noi am putea învăța foarte mult dela maghiari. Și suntem de firma convingere, că indolența românilor va fi redusă earăș la nulla tocmai prin acel factor, prin a cărui influință s'a însoțit cu noi, adecă prin: vitregitățile timpului.

Semnele încep să se arete.

Dee Dumneșeu să nu ne înșelăm.

Yff.

Revista politică.

Dieta croată s'a întrunit earăș. Ședința primă a trecut fără zgomot, dar contele Khuen Hédevary a pregătit un nou conflict, asemenea celui cu actele camerale. Alegerea în cercul electoral prim din Agram, a fost amânată în noaptea premergătoare alegerii prin o ordinațiune urgentă a guvernului, din cauza fricei de rezultatul ei. Eată ce scrie „N. F. Pr.” despre cazul acesta: „Crede contele Khuen, că va liniști spiritele agitate prin astfel de mici manopere (kleine Kunststückchen) și va ameliora rapoartele dintre Croația și Ungaria? Într'adevăr ar fi foarte la loc, dacă s'ar adresa dlui Tisza în cameră o întrebare, că cu ce scop s'a trimis contele Khuen la Agram: de a face ordine, sau de a cumula conflicte arbitrare unele peste altele?!”

Diariul engles „Times” ocupându-se cu întrebarea ce va face România în cazul unei crize orientale, scrie următorul articol, pre care 'l reproducem în traducerea „Națiunei”:

Dacă ar izbucni răboiul, România, care în acest moment efectuează a nu juca nici un rol, ar câștiga o însemnătate considerabilă, aproape otăritoare, fapt, care s'a cam pierdut din vedere.

România este singură din micile state balcanice, care posedă o armată încercată, compactă, bine echipată, disciplinată, bine comandată. Ea ar putea trimite pe câmpul de bătaie o forță de 120,000 oameni bine disciplinați.

În ce parte se va întoarce ea cu această armată? Fi-va pe partea Rusiei? Ea nu va face aceasta de cât în cazul când 'și-ar putea asigura garanții serioase și o compensațiune considerabilă; restituirea Basarabiei nu i-ar mai fi în de ajuns; ea păstrează o amintire amară de aceea ce ea numesce ingratițudinea și trădarea Rusiei — răsbunare legitimă în ochii tuturor oamenilor imparțiali.

Și cu toate acestea numai aliată cu România, Rusia poate interveni la timp în peninsula balcanică. Numai străbătând România, ea poate lua imediat parte la conflictul, care poate izbucni la sudul Dunării. Dacă ea n'ar urma această cale, ar trebui să se ducă la sud pe apă. Și dacă ar face aceasta, la ce punct 'și-ar debarca trupele? De sigur nu la Varna, care e un obstacol periculos pentru ori-ce acțiune repede și viguroasă.

Dar alianța României și a Rusiei ar fi o lovitură fatală pentru Austria. Ea ar fi o amenințare pentru Bucovina și Transilvania(?).

FOIȚA.

FILIMON.

— O schiță de foileton. —

Vorba aceea, sat fără câni, roată fără cui și om fără de nărav nu se găsește.

Am cunoscut un om, de 'naltă poziție, care nu putea să-ți șadă într'o caretă pe perinile acele moi, să-ți fii tăiat chiar font; ear când căpăta o tileagă de scânduri cu o ladă de lemn, mâna pe unde erau bolovanii mai mari, și dicea, că drumul acesta pentru el e cea mai bună cură.

Se dice că Schiller nu-ți putea face o poezie de dai doamne, dacă nu avea la dispoziție niște mere putrede, din cari se inspira. Petofi produsele sale de o valoare neperitoare în beție le-a făcut. Capriții și ear capriții, sau pe românește nărav rău și pace, despre care se dice, că dacă-i din fire, n'are leuire.

Vreau să dic, ca dacă oameni ca aceștia aveau așa năravuri șoade, să nu mi se ia mie în nume de rău, care nici nu me pot asemăna cu ei, — dacă îmi am și eu năravul meu.

Am adecă obiceiul, nu știu bun sau rău, destul că 'l-am, de a me întinde după prânț pe divan și cetind câte ceva din autorul cutare sau cutare — să fumez o sugară. Și când fac acest lucru,

îmi vine foarte bine la socoteală ca să fiu singur — și grozav me supără, dacă sunt conturbat.

Acesta e năravul meu.

Și să vedeți lucru ciudat, eu însumi nu me pot minuna îndestul, că cum adecă nu me pot lăsa de el, când abia este o și pe săptămână, când pot se me dau negenat în voia acestui înveț. Căci ori cât me necăjesc, și de și sunt conturbat, și de și iritat până la desperare.

— Oaspeții?! me întrebați Dv. —

— Ba nu, nu ei me neliniștesc.

— Zgomotul stradei?! —

— Cu atât mai puțin. Lăcașul meu e ascuns în fundul curții. —

— Ocrăcăitul vecinic al galițelor, — conflictele zgomotoase ale cătelului domestic cu pisica șireată?

— Nici vorbă... Dar ve rog lăsați-me să ajung la cuvânt. O să ve spun tot, deoarece-ce știu că nu veți găci. . . . .

Tăcere absolută domnesce jur împrejur. Jaluziile 's închise și 'n umbra recoroasă a odăii nu pătrunde decât numai câte o rață subțire și lungă, străcurată prin cutare găurice a lodurilor.

Îmi caut o carte; din întâmplare dau de Alexandri. Deschid la pasteluri. Cetesc, slobođend nori de fum vineți din sugară, cari ridicându-se, se sbat într'o pitorească turbureală în dungile subțirii a rațelor de soare.

„Dolce farniente!”

Aș! — Nici vorbă de tienă.

Când se'mi fie mai haznă de odichnă, când se me bucur mai negenat de farmecele „Concertului din luncă” a „Rodiceii” și a celorlalte pasteluri minunate, când stau mai adocnit în cugete, — jap, me trezesc o strașnică pocnitură. E porțița.

Știu îndată cine vine și năcăjit trântesc cartea pe masă.

Într'aceea se aud deja niște pași grei, cari fiindcă sunt făcuți de două picioare pe semne foarte comode, îți fac posibilă deosebirea fiecărui moment al acelei mișcări neconscie a picioarelor, care atât de mult diferă la deosebiții oameni, și care se numesce umblet. Dântăi se aude călcăiul, apoi tălpile, ear călcăiul și ear tălpile, tot așa, par că individul încălțat în strașnicile sale cisme are două părechi de picioare.

Ușa se deschide vehement.

Un flăcău mic de statură dar bine făcut, și judecând după lungimea mustețelor sale, cam de 20—24 de ani, întră cu pălăria în mână.

Este Filimon, unul dintre culegătorii din tipografia și dintre acei oameni puțini pe lume, la cari uitându-te, cât de năcăjit ai fi, nu se poate să nu riți. Capul plecat îl ține peșiș între umere și se uită de sub sprincenele încrețite cu ochi mari la mine.

Se uită el, me uit eu. Tace el, tac eu.

Din năcăjit ce sunt, încetul cu încetul îmi trece de necaz și 'mi vine să rid. Ear Filimon continuă de a sta în poziția susatinsă cu deosebirea numai,

Dacă România, refusând a se alia cu Rusia s'ar alia cu Austria, aceasta ar fi un așa desastru pentru Rusia, încât aceasta nici n'ar putea cuteza să facă ceva față cu o astfel de alianță. Ce ar deveni atunci alianța celor trei imperii?

Dl I. C. Brătianu s'a dus la acea Canosă modernă, ce se numește Friedrichsruhe, unde dictatorul otărărilor europene a primit pre umilii trimiși ai celor două imperii.

Dl Brătianu s'a dus și în Austria; nu se spune înse, că ar fi conferit și cu Rusia. Acest fapt nu indică oare că România atârnă cătră o înțelegere anti-slavă?

Ce va dice Europa dacă Austria, grație unei alianțe cu România și ușurinței astfel câștigate de ea de a înainta cătră Salonic, ar deveni stăpână peste Balcani și și-ar întrebuița influența în profitul seu și al aliaților sei? Ce vor face Franța și Italia? Și chiar marele arbitriu, care, cu toată indiferența sa aparentă, nu ar putea sta nepăsător?

Ce măsuri s'au luat pentru a evita calamitățile ce amenință a desfășura condițiunea precară a Balcanilor? Tratatul din Berlin, astăzi e învederat, n'a făcut decât să amâne catastrofa. Și cum va fi protegiată Europa în contra urmărilor acestui tratat, care n'a făcut decât să escite poftele micilor state balcanice? Oamenii sei de stat își inchipuiesc oare că și-au îndeplinit mandatul, dacă s'au dus să consulte pe oracolul din Friedrichsruhe?

Am fi fericiți să avem un răspuns la aceste întrebări, și principele Bismarck chiar, al cărui spirit trebuie să se fi întors adesea cătră această teribilă problemă, trebuie să se fi dorit adesea să fie consultat mai puțin și secundat mai mult.

În privința luptelor electorale ce se urmează în Anglita și a discursurilor, ce se rostesc de membrii cei mai însemnați ai ambelor partide, găsim prin diarele vieneze următoarea relațiune din Londra:

Cel din urmă episod bătător la ochi al campaniei electorale din Anglita, este un ciudat discurs rostit luna trecută la King's Lynn de cătră lordul Churchill, ministrul Indiilor. În circulara ce dsa a adresat săptămâna trecută alegătorilor din Birmingham, lordul Churchill parafrasase programa politică a șefului și colegului seu lordul Salisbury. Cu alte cuvinte dsa, fără a preconisa cătuș de puțin politica reacționară al cărei monopol îl avea altădată partida sa, se arătase de un liberalism moderat. În discursul seu dela King's Lynn, ministrul Indiilor a vorbit într'un ton cu totul altul. Dsa a lăsat să se vadă radicalismul, ce este în fundul temperamentului seu; a exprimat niște opinii, cari sunt aproape acelea ale dlor Charles Dilke și Chamberlain. Se scie că acest din urmă este partisan al învățământului public gratuit. Lordul Churchill voiesce, ca cheltuiala scolară să nu se urce pentru fie-care tată de familie, decât la un „penny“ pe săptămână, ceace revine mai la gratuitate.

Mai mult încă: acest ministru așa dis conservator, s'a mai declarat și'n favoarea unei legi, care tinde ca Statul să acoarde tărîmuri și locuințe aproape gratuite lucrătorilor și țeranilor în lipsă.

Se scie că acest descendinte al marlborugilor era un lord „democrat“ din scoala lordului Beaconsfield, adică un radical prin tendință, deși conservator din nascere. Dar se credea că, spre a face să se creadă în unirea absolută a partidei conserva-

toare, d-sa nu va da opiniunile sale personale pe față cu atâta sgomot și că va aștepta sfârșirea alegerilor spre a și arunca masca. Toți s'au înșelat înse. Țara a aflat acum, din propria lui gură, că partida conservatoare este desbinată ca și partida liberală în două fracțiuni: moderată și înaintată.

În acelaș timp, când aceste desbinări se manifestă la conservatori, partida liberală luptă să poalească pre ale sale. S'a vădut deja, că dl Chamberlain, în urma șederei sale la dnul Gladstone la Hawarden, a părăsit, în interesul unirei, revindicările sale în favoarea despărțirii imediate a bisericilor de stat. De altă parte se fac actualminte încercări serioase pentru a unifica listele candidaturilor liberale, adică pentru a obține renunțarea candidaților radicali în circumscripțiunile, unde liberalii moderați au deja a lupta contra conservatorilor, și renunțarea moderaților acolo unde radicalii au sorti de a reuși, dacă nu vor avea contra lor decât numai pre conservatori. În resumat, se pare că înțelegerea tinde a se restabili în rândurile liberalilor tocmai în momentul, când ea tinde a se slăbi în rândurile protivnicilor lor. Acesta este un fenomen interesant.

Cronica evenimentelor din Balcani.

Reproducem după „Voința Națională“ următoarele sciri telegrafice în cestiunea orientală:

27 Octombrie.

Sofia. — Situațiunea nu s'a schimbat la gra-niță. Prințul a sosit la Filipopol. El a fost primit la intrarea sa în oraș de autorități și de o mulțime numeroasă, care l'a însoțit până la conac, strigând: trăiască Prințul! trăiască Unirea!

Sofia. — Guvernul otoman a notificat celui sârbesc, că Turcia considerând Bulgaria teritor turcesc, ori-ce atac al sârbilor contra Bulgariei va fi considerat ca îndreptat în contra chiar a împărăției otomane. Această scire a produs o mare bucurie în Sofia, unde neliniștea era foarte mare în urma înaintărilor trupelor sârbesci spre fruntarii.

Bulgarii regret acum ceea-ce au făcut; mișcarea lor nu le-a adus decât neajunsuri și le-a impus sacrificii, cari nu vor fi răsplătite prin nimic. În loc de unirea deplină a celor două Bulgarii, e foarte probabil, că se va stabili o stare de lucruri analogă cu *statul quo*, pe când nu se scie dacă sârbii nu vor dobândi o compensație din teritoriul bulgar.

Sofia. — Ieri a sosit principele Alecsandru în Sofia, în fruntea unui mare număr de trupe de vre-o 5000; trupele au făcut un marș continu de mai bine de 140 kilometri. Se așteaptă mâne alte regimente. Mahomedanii din Bulgaria au organizat un corp de 3000 călăreți, care va coopera pe lângă armata bulgară în cas de conflict cu Sârbia. S'au întocmit și regimentele de infanterie musulmane.

Prințul Alecsandru dă dovești în fie-care zi de o activitate în adevăr estraordinară; toată ziua e sau călare în inspecții, sau în biroul statului-major.

28 Octombrie.

Varna. — E mai mult decât probabil, că conferința se va întruni chiar săptămâna viitoare; credința generală e, că nici Grecia nici Sârbia nu va dobândi cea mai mică sporire de teritoriu. Situația

în Grecia este foarte critică; licențierea armatei, a căreia întreținere costă așa de mult pe stat, ar avea de efect mari turburări. În cas de un conflict cu Grecia, marina otomană ar putea juca un mare rol; Grecia și dă toate silințele pentru a și apăra țărmurile; dânsa are până acuma patruzeci de vase torpile. În tot casul, dacă lucrurile vor mai fi trăgănite mult timp, Grecia riscă să și vadă finacele cu totul sleite.

Viena. — Eată în resumat cuprinsul notei remise guvernului sârbesc de cătră marile puteri. „Reprezentanții marilor puteri sunt încredințați că, în prezența sentimentelor pacifice ale Europei, guvernul sârbesc va căuta să eviteze tot ce ar fi de natură a compromite pacea generală.“ Guvernul sârbesc a răspuns, că va evita tot ce ar fi de natură să compromită pacea și că se bucură că, puterile au înțeles dela început mișcarea revoluționară bulgară. Sârbia înse nu se poate desinteresa de evenimente și de grava violare adusă tratatului din Berlin. Sârbia nu poate urma altă cale decât respectul absolut al dreptului și a tratatelor cu prețul chiar al celor mai mari sacrificii. Sârbia dorește ca statul quo să fie menținut și în fond și în formă și că echilibrul dintre statele balcanice să nu fie distrus.

Sofia. — Principele va întreprinde o călătorie în Rumelia orientală pentru a ridica moralul populației rumeliote, decăduț întru câtva dela plecarea armatei bulgare; principele va fi întovărășit de agentul diplomatic englez dl Lascelles. Poarta pare a fi bine dispusă în favoarea Bulgariei. A sosit 2000 de oameni din Rumelia orientală. Trecătoarele dinspre Sârbia sunt păzite de mai bine de 15,000 oameni.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cohalm, în Octombrie 1885. Onorată Redacțiune! S'a vorbit în stim. DVoastre diar în repețite rânduri de certele din Cohalm, relativ la folosirea pământului atât pe pământul privat cât, și pe pământul comunal.

O parte din locuitori s'a luptat contra unui regulament din 1871, nedrept, și cu nimicirea acestuia a obținut îndrumarea ministerială că: pe pământul privat decide majoritatea posesiunii, pe cel comunal înse administrația comunală în înțelegere cu locuitorii.

Pe pământul privat nu s'a mai făcut nici o regulă, administrația sciind, că majoritatea pământului este în partea contrarilor; pe cel comunal înse, cu toată îndrumarea ministerială, oficiul comunal, spriginit de administrație, pretore și vice-comite a făurit necontentit la concluse. Unul a fost asemenea celui dântăi nimicit de în. ministeriu în anul trecut; dar în anul acesta se făcū altul. În 9 Martie a. c. adunarea generală a comitatului Târnavei mari primesce partea dântăi a concludului, respingând pre a doua.

Și anume concludul dicea să se plătească pe vite taxe, pe o vită de tras 1 fl. 50 cr., pe celelalte vite câte 75 cr., ear în cas că se va recurge contra tacselor, comuna să arândeze o parte din averea comunală.

Pentru-ce înse trebuiau cu ori-ce preț bani? Scim că o administrație comunală numai atunci își

că începe să misce regulat pălăria din mână, bătându-și cam perples genunchii cu ea. Vădend el în urmă că nu e glumă și că eu rid, — se resoalvă și el a face tot astfel.

Ride el, rid eu, — ridem pe întrecute amândoi.

— Bună ziua să deee Dșeu Filimoane! — dte eu într'un târziu, ca să mi treacă de ris și să întretremp tăcerea.

El își clatină odată de douăori capul bosumflat și mi dice drept răspuns:

— M'a trimis domnu să mi dați.....

— Ce dicit?

— Pe mâne....

— Cum?

— Domnu.....

— Ce?

— Să mi dați..... manuscript..... pentru foaie..... pe mâne, — dice după ce și-a adunat încetul cu încetul și cu multă bătaie de cap vorbele necesare de a mi comunica acest lucru, care de altminte mi l spune toată ziua de vr'o țece ori.

— Adecă așa?! Și nu glumesci!?

El se uită urit la mine și și schimbă piciorul, pe care sta răzimat.

— Spune-i domnului, că acum încă n'am. Până mâne mai este vreme. N'au trecut încă nici două ceasuri de când a apărut jurnalul, și numărul viitoriu apare numai poimâne. M'ai înțeles?!
Filimon își clatină capul, parc'ar dice, văd că-i așa cum dicit dta, dar tot nu-i așa.

— Ai înțeles?! — îl mai întreb eu, vădend că nu merge. Și el tot nu mai voiesce să iese.

— Că a dicit domnu să mi dați..

— Du-te în treabă și măi omule; nu me năcăji..

— Că.... eu nu me duc până nu mi dați.

Așa dar toate s'inzadar, că ce și pune Filimon de gând, nu i poți scoate nici cu patru boi din cap. Și sciind eu asta, nici nu mai are înțeles să me opun. Trebuie să mi las vrënd nevrënd odichna și să i dau material pentru jurnal.

În vreme ce scriu, Filimon duce solia îmbucurătoare la domnu-seu, că i-a reușit a me îndupleca de a le da manuscript, și că numai perseveranței sale îi au de a i mulțami dacă capătă ceva.

Bietul Filimon! În loc de mulțamită toți colegii sei de lucru îl iau în bătaie de joc și nici amenințarea, că le aruncă un pumn de cuadrați de plumb în cap, nu-i poate aduce la reson.

Atunci Filimon injurând mai mult în tăcere decât tare, iese turbat și izbind ușa după sine.

Intr'o astfel de stare iritată pornesce Filimon earăș la mine.

Dar să nu gândiți că l ține mult necazul. Până a venit la mine. Cum a intrat, cum și-a uitat de toate.

Intr'aceea gat și eu cu scrisul, după ce m'am zbatut și frământat o gramadă de vreme ca să aflu un suget pentru un articol.

Me întorc pe scaun.

Filimon rentors a doua oara, așteaptă în cea mai adencă tăcere.

Ear când îi dau manuscriptul, îmi zimbesce în față și mi spune cu multă consciință de sine și și mai mult triumf:

— Am sciut eu, că ne dați DVoastră.

Eu trântesc ușa după el și o incui.

Me uit la orologiu. Tot degeaba. Au trecut de trei oare. Acum trebuie să merg la biurou; am gătat-o cu odichna.

Di de di se repetă comedia aceasta; di de di vine Filimon să mi strice ticna de dupăprând; di de di și vecinic nu mai ajunge materialul pentru jurnal.

Și astfel onorați cetitori, Ve rog să nu ve mirați când cetiți câte o notiță prea fulminantă la adresa „puternicilor țilei“, sau vr'o profetire, că aproape este catastrofa „spre care suntem împinși cu pași repeși,“ și alte constatări desperate.

Puteți fi asigurați, că ele sunt scrise în timpul de „dolce farnimente“ și ilustrate de focul acelu conflict acut dintre mine și culegătorul Filimon, pre care vi l-am schițat mai sus.

Ați ear a venit Filimon după manuscript, anunțându-mi că nu avem „Foiță.“

O idee!... Și am scris aceste rânduri.

Acum toate ca toate, dar sunt curios să sciu ce a dice Filimon la aceste.

Yff.

poate lua refugiul la tacse și arândări, când cheltuielile întrec venitul! Această înseamnă se știe numai după calculul anului precedent și se prevede în budget, ear budgetul se întărește de oficiul comitatens și apoi se împărtașește cetățenilor, ca ei să judece și să se convingă de necesitatea tacselor sau esarândării.

În anul trecut s'a făcut budgetul, care arăta frumosul venit de 18689 fl. 22' cr., ear cheltuielile le urcă la 20.676 fl. 15 cr. Am combătut aceste cheltuieli umflate prin un vot separat bine motivat și prin care întrecea activele pre pasive cu vr'o 2000 fl., cu toate că numai un singur post se reducea cu totul și adevăratul de vice-notar plătit cu 365 fl. și care este superflu.

După lege această părere separată trebuia înaintată cu bugetul la autoritatea competentă și apoi înscințată opoziții despre hotărârea aceleia. Aceasta nu s'a făcut până azi, când ar trebui să fie gata și bugetul pe anul viitor; nu știm încă dacă cel pentru anul acesta este acceptat sau modificat. Acestea pentru orientare la cele ce vor urma. Me întorc acum la pășunite. Hotărârea congregației, precum și apucătura din partea a doua a concludului au fost recurate la minister din partea unui membru al congregației. Nici o hotărâre n'a urmat din Martie până acum, cu toate că concludul era legat de anul 1885. S'a lucrat la Pesta din partea partizanilor oficiului comunal prin prietini, ca cauza să nu se resoalve.

Mare ne-a fost mirarea înseamnă, când zilele acestea primarul comunei spune, că cauza a venit dela ministeriu neresolvată și rescriptul ministerial ar conține întrebarea, că membrul recurent al congregației este el interesat în cauză?

Deu dle Redactor, dacă aceasta este așa, atunci nu-mi pot închipui ce are de gând Înaltul Ministeriu?! Întrebarea aceasta nu este numai naivă în gradul superlativ, dar este așa zicând absurdă. Fiecare membru al congregației trebuie să fie interesat de ori ce cauză referitoare la comitatul, sau la o comună a comitatului seu. Congregația este, sau mai bine dis ar trebui să fie mama comitatului, ea după lege este responsabilă de bună starea lui.

A voit oare ministrul să știe, că este acel membru interesat personal? I-o spunem noi că nu și cu atât mai mult trebuie să pună pond pe votul lui separat, căci a fost condus numai de datoria sa față de postul ce-l ocupă ca membru. Ce a făcut oare pre ministrul să pună aceea întrebare? Ca să o fi făcut fără nici o influință străină nu o pot crede și deci ea va rămânea o enigmă nedeslegată până ce se va da o hotărâre. Nu suntem atât de curioși de răspunsul vice-comitelui, funcționar ales, ci de rezoluția în ministeriu, pre care ve o voi comunica la timpul seu.

Va să știe cauza este încă pendentă și după lege conclusele de această natură nu se pot executa până la hotărârea definitivă (§ 106, art. XVIII din 1871.)

Cu toate acestea oficiul comunal, sprijinit de sus, a executat partea a doua a concludului. S'a făcut arătare pretorelui local F. Baltes, care a respins-o. S'a recurat respingerea la vice-comite și acesta a întărit decizia pretorelui. O neinteresare atât de mare pentru binele comun, e ne mai pomenită. Cum va rămânea apoi cu această călcare de lege, dacă în ministeriu va nimici concludul întreg?! Responsabilitatea fi-va ea numai a oficiului comunal? Dar în primăvară se restaurează aceste oficii; membrii actuali pot rămânea pre din afară și cum se vor despăgubi păgubașii? și cum se vor pedepsi vinovații?

Actualul consiliu comunal sprijinit de câți-va din oamenii poporului, și-a propus a face pe de o parte mereu la concluse, căci dela un timp contrarii lor sau se vor sătura de recurse, sau vor perde vr'un termen și astfel terenul.

Sus numiții vădând, că noi nu ne săturăm de recurse, nu pierdem termenele, începură, prin puținii lor aderenți a împerechea poporul, au făcut atâtea intrige până ce bietul popor s'a desgustat și nu mai știe pre cine se creadă și cine i voiesce binele.

Astfel stă cu concludul din Martie a. c. Cu toate acestea zilele trecute ne pomenirăm cu un alt conclud al reprezentanței comunale, în care se dice, că pe anul viitoriu să se ridice tacse după concludul sus amintit, partea pin pământul comunal arândată în anul acesta fără nici un drept se va arândă pe trei ani, ear dacă va recura cine-va în contra tacselor, se va mai esarândă o altă parte din pământul comunal.

Va se știe concludul recurat, și care nu s'a putut executa conform §. 106 art. 18 din 1871, reprezentanța comunală îl ridică în a doua ediție fără nici un scrupul, fără nici o frică de lege! Ba, ce e mai mult amenință pre locuitori, că dacă vor îndrăzni a protesta contra tacselor, le va sustrage un alt

teritoriu dela pășune, arândându-l! O administrație vitrigă ca cea actuală, n'a mai avut Cohalmul nici odată; apropiindu-se restaurațiunea pare că-și face de cap, voiesce a schimba cu totul starea sub care a înflorit această comună, aducând-o la sapă de lemn.

Averea comunală arândată, pădurile comunale seculare, unde se îngrășau câte o mie de rimători, — tăiate; pășunea sustrasă vitelor locuitorilor, cassa comunală sleită, astfel va primi noua reprezentanță administrația.

Dar nu este destul cu aceasta, 26 de proprietari mai toți reprezentanți comunali cerură în anul trecut a comasarea.

Deși quotul posesiei lor era foarte neînsemnat (vr'o 200 jugere din 4500 jug. avere privată) adaugându-se averea comunei vr'o 3500 jug., comasarea, cu toate protestele tuturor celorlalți proprietari, s'a admis. Hotarele comunei noastre fiind atât prin poziția, cât și prin calitatea lor atât de varii, încât ori ce om de omenie trebuie să știe, că o comasare care să corespundă, să împace pre toți locuitorii este imposibilă, și făcându-se, se dă lovitura de grație acestui orașel, care începuse a fi! Silvius.

Apel

cătră publicul român.

Convinsă despre însemnătatea influinței, ce femeia are asupra creșterii morale, intelectuale și fizice a individului și prin urmare asupra progresului în cultură a poporului, asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, a creșut a lucra cu efect mai vedit pentru realizarea scopurilor ce urmăresce, dacă prelungă lucrarea sa de până acum, îndreptată mai ales asupra cultivării secului bărbătesc, va contribui și pentru înaintarea în cultură a femeii române.

Conduse de aceste vederi, adunările generale ale asociațiunii transilvane ținute la Brașov, Orăștie, Gherla au decis înființarea unei scoale superioare de fete cu internat, sub auspiciile acestei asociațiuni, cu scop ca fetele române să primească nu numai o creștere morală, intelectuală și fizică mai îngrijită, care și pre dăsele să le ridice la nivelul, la care se află adevărata femeie în țările cele mai înaintate ale Europei, ci totodată să le facă să se simtă și să lucre întru toate ca adevărate fice ale poporului, din al cărui sin au eșit, ear părinților să li se înlesnească lucrarea pentru educațiunea fi-celor lor.

După planul de organizare adoptat, având a se face, pe lângă internat pentru predarea învățământului obicinuit în 8 clase, provisiune și pentru instrucțiunea în lucrările, ce privesc mai aproape chemarea femeii ca conducătoare a economiei casnice, în 2 cursuri anuale complementare, și pentru internat, — suma de 40,000 fl. v. a., pusă de adunările generale la dispozițiunea comitetului pentru acest scop, s'a dovedit și s'a recunoscut și de adunările generale, că nu este de ajuns nici chiar pentru ridicarea edificiului scolarului, care reclamă suma de 60,000 fl. v. a. Din acest motiv comitetul a fost îndrumat a cerca acoperirea lipsei prin colecte.

Considerând înseamnă că afară de zidire, care acum este aproape terminată, mai trebuie în internat și în scoală mobiliariul necesar și mijloace de învățământ, acomodate cerințelor pedagogiei, că sunt a se restitui fondului general al asociațiunii anticipațiunile făcute, ca așa ea să fie pusă în pozițiune a întâmpina, conform cu statutele, și alte trebuințe culturale ale poporului român, că este necesar a îngriji de timpuriu de crearea resurselor necesare, cari asigurând funcționarea regulată și menținerea la înălțimea științei pedagogice a internatului și a scoalei, să facă cu puțință reducerea cât mai însemnată a tacselor pentru internat și a didactrelor, crearea de locuri libere, pentru fete mai sermane și largirea institutului în direcțiile, ce necesitatea va indica în viitoriu, — suma de care face trebuință e cu mult mai considerabilă decât suma pusă la dispozițiune de adunările generale.

Comitetul asociațiunii deci, voind a deschide scoala superioară de fete cu începerea anului scol. 1886/7 și conformându-se concludului adunărilor generale amintite, deși cunoasce pe deplin multe sarcini, ce se impun poporului român, chiar și numai prin colectele de tot felul, totuși își ia voie a apela la sprijinul material și moral al tuturor românilor, pentru a putea duce la un bun sfârșit lucrul început. Făcând aceasta, convinși suntem, că nu este suflare românească, care, fiind vorba de înaintarea în cultură a poporului român prin cultivarea femeii române, să nu grăbească a contribui denariul seu pentru sprijinirea asociațiunii transilvane în susținerea unei instituțiuni, care întregului popor va servi de titlu pentru o legitimă mândrie.

Binevoitorii sprijinitori ai scoalei superioare de fete, înființată de asociațiunea transilvană, vor trimite ofertele lor la comitetul acesteia în Sibiu deadreptul, sau prin direcțiunile despărțimentelor asociațiunii, sau prin bărbății de încredere, pre cari comitetul îi va designa.

Sumele intrate se vor cuita pe cale diuaristică, ear numele dăruitorilor se vor păstra pentru eterna aducere aminte în anele scoalei nou înființate.

Fie ca acest apel să afle deschise inimile tuturor românilor, cari doresc înaintarea și mărirea neamului lor!

Din ședința comitetului asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Sibiu în 18/30 Octombrie 1885.

Iacob Bologa,
v. preș.

Dr. D. P. Barcianu,
secretariu al II lea.

Rectificare.

În nrul 109 al „Telegr. Rom.” pe coloana primă a paginii întâie în loc de: „Luni în 27 Octombrie (8 Noembrie)” e de a se ceta: „Luni în 28 Octombrie (9 Noembrie),” ear în loc de: „Duminecă în 26 Octombrie (7 Noembrie):” „Duminecă în 27 Octombrie (8 Noembrie).”

Varietăți.

* (Denumire). Dl Ioan Predovici, jurist absolut și practicant la oficiul comitatens din loc, a fost denumit de Înaltul ministeriu de justiție tot în aceeași calitate la nou înființata judecătorie cercuală din Oena Sibiului.

* (Cas de moarte). Direcțiunea societății „Furnica”, cassă de economii pe acțiuni în Făgăraș, cu cel mai profund regret aduce la cunoștința tuturor cunoșcuților, că mult meritatul și neuitatul ei membru și vice-președinte domnul Ioan Roman, advocat, după un morb greu de 6 săptămâni, a reposat azi la 3 $\frac{1}{2}$, oare dimineața în etate de ani 53, după o activitate neobosită pe toate terenele vieții publice.

Osămintele defunctului se vor înmormenta, dela locuința sa, din piață, Vineri la 18/30 Octombrie 3 oare d. m. în cimiteriul gr. cat. român din loc. Fie-i țărina ușoară și memoria neuitată!

* (Scoala de stat pentru fete). În opidul românesc Borgo-Prund, comitatul Bistrița-Năsăud, câți-va particulari au susținut de mai mulți ani o scoală privată de fete. Unii din acești particulari în vara anului 1885 s'au rugat prin inspectorul regesc de scoale din Bistrița, de Înaltul ministeriu de culte și instrucțiune publică din Buda-Pesta, ca să le prefacă scoala lor privată în scoală de stat. Rugarea lor a fost cu plăcere primită, căci abia acei particulari și-au înaintat acea rugare pe la începutul lunii Septembrie a. c., și rezultatul ei a și ajuns acolo pre la mijlocul lui Octombrie. Astăzi scoala privată de fete din Borgo-Prund e dechiarată de scoală de stat cu o învățătoreasă salarisată din vistieria statului cu un salariu de 540 fl. v. a. pre an și unele accidente.

* (Têrg de țară) s'a început în Borgo-Prund în 12 Octombrie a. c. Vite cornute s'au adunat la acest têrg foarte multe, cu toate acestea prețul lor e de tot bagatel. Economii sunt foarte îngrijite pentru prețul de tot scădut al vitelor. Oile sunt mai de pomână.

* (Mulțămită publică.) Subsemnatul comitet își exprimă în numele bisericii gr. or. române din orașal Deș mulțămita sa cea mai caldă oasă tuturor acelor, cari din incidentul balului, ținut în 8 Februarie a. c. st. nou, au binevoit a contribui la înmulțirea fondului ei, menit spre zidirea edificiului bisericesc.

Lista marinimoșilor contribuți este următoarea:

1. Din loc: DD. Paul Szarvadi, v.-comite. — Gregoriu Voith, proprietariu, — Ioan Velle, protopresbiter, — Dr. Teodor Mihali, advocat, — Alecsandru Rákóczi, ampoi, — Ioan Bota, episcop gr. or. câte 1 fl. Dd. Petru Anca, pres. la sedria orfanală, — Iacob Voith sen., proprietariu, — N. N. — Ludovic Ilosvay, ampoi, — Ioan K., — Béla Demeter, Carol Göczi, frații Bocsány, Francisc Nik, Ludovic Vincze, Rippel, Francisc Ehrnkauff, Paul Munzat, N. N., Ludovic Kustár, N. N., Ioan Gáll, N. N., Iuliu Tamási, Gavriil Roman, Francisc Márkis, George Pinte, George Anca sen., Alecsandru Brémer și Ioan Pop, învățătoriu, câte 50 de cr.; — Vasile Racolța, cantor, 40 cr.; — Alecsiu Bogdan, N. N., câte 30 de cr.; — N. N., N. N., Vasilie Balmoș, Stefan Bene, Moise Urian câte 20 cr., — Herș Hochteil, N. N. câte 10 cr.

2. Din departare: Ilustritatea Sa Preasăntitul Domn Ioan Popasu, episcop, 4 fl.; — Magnificențele Sale Domnii: Antoniu de Mocsonyi, proprietariu mare în Verpelét și Dr. Alecsandru de Mocso-

